

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa K. M. i M. M.
przeciwko K. M. O.
przy interwencji ubocznej Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji "[...]" S.A.
w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt XII Ga (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powodów solidarnie na rzecz interwenienta ubocznego kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 października 2017 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację powodów K. M. i M. M. od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 1 lipca 2016r. oddalającego powództwo o zapłatę kwoty 65. 946,55 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania za nienależyte świadczenie usług prawniczych. U podstaw rozstrzygnięcia Sądów obu instancji legło stwierdzenie, że przyczyną spóźnionego wniesienia przez pozwaną K. M. O. sprzeciwu od nakazu zapłaty była

błędna informacja przekazana jej przez powodów o terminie doręczenia nakazu, której w okolicznościach sprawy nie miała obowiązku weryfikować oraz brak podstaw do ustalenia, by szkoda uległa zwiększeniu przez wyegzekwowanie kwoty objętej tytułem wykonawczym, skoro pozwana przekazała powodom informację o prawomocności nakazu zapłaty w terminie pozwalającym na uniknięcie przymusowej egzekucji.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powodów. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazali, że w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia - jaki jest zakres należytej staranności profesjonalnego pełnomocnika (art. 355 § 2 k.c.) odnośnie do obowiązku dokonania weryfikacji informacji o charakterze procesowym uzyskanych od klienta, w szczególności czy ma on obowiązek samodzielnie kontrolować tego rodzaju informacje czy też wzorzec należytej staranności adwokata nie wymaga tak daleko idących czynności.

Ponadto zdaniem skarżących zachodzi oczywista zasadność skargi, ponieważ Sądy obu instancji dokonały nieprawidłowej wykładni art. 355 k.c. uznając, że wzorzec starannego działania profesjonalnego pełnomocnika zezwala na oparcie się przez niego na przekazanej mu przez klienta informacji, także w sytuacji, gdy zleceniodawca prezentuje początkowo daleko idące wątpliwości w tym zakresie. Zdaniem skarżących brak zweryfikowania takiej informacji, co nie nastroczałoby pełnomocnikowi żadnych trudności, stanowi zaniedbanie należytej staranności, które powinno rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną interwenient uboczny [...]. Spółka Akcyjna w W. wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego. Odpowiedź na skargę kasacyjną złożona przez pozwaną została zwrócona zarządzeniem z dnia 23 lipca 2019 r. (k. 443).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy

przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl., i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżących nie spełnia wyżej sprecyzowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego wymagań. Przede wszystkim nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie

sprawie sprowadzonym do oceny prawidłowości stosowania prawa materialnego (art. 355 § 2 k.c.) przez Sąd Okręgowy.

Ponadto w judykaturze utrwalił się pogląd, że adwokat odpowiada za szkody wyrządzone mocodawcy wskutek własnych zaniedbań i błędów prowadzących do przegrania sprawy, której wynik byłby korzystny dla strony, gdyby pełnomocnik zachował należytą staranność, ocenioną przy uwzględnieniu zawodowego charakteru jego działalności. Wobec braku szczególnych regulacji odpowiedzialności odnoszących się do profesjonalnych pełnomocników w zakresie ich odpowiedzialności odszkodowawczej za nienależyte wykonanie zobowiązania, wynikającej z łączącej ich z mocodawcą umowy zlecenia obejmującej świadczenie pomocy prawnej polegającej na reprezentacji w postępowaniu sądowym, zastosowanie mają ogólne zasady odpowiedzialności odszkodowawczej za niewykonanie zobowiązań umownych przewidziane w art. 471 i nast. k.c., w tym także art. 472 w zw. z art. 355 § 2 k.c. Wzorzec należytej staranności zawodowej adwokata (art. 355 § 2 k.c.) obejmuje jego profesjonalizm w sprawach, których prowadzenia się podejmuje. Staranność zawodowa adwokata może być uznana za niemieszczącą się w tym wzorcu tylko wtedy, gdy sporządzona przez niego opinia lub sposób postępowania w sprawie są oczywiście sprzeczne z przepisami mającymi zastosowanie albo z powszechnie aprobowanymi poglądami doktryny lub ustalonym orzecznictwem, znanym przed podjęciem czynności (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 297/04, M. Prawn. 2005/1/9, z dnia 29 listopada 2006 r., II CSK 208/06, niepubl., z dnia 8 marca 2012 r.,

V CSK 104/11, OSNC –ZD 2013, nr 3, poz. 58, z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 330/11, OSNC 2012, nr 9, poz. 123, z dnia 19 grudnia 2012 r., II CSK 219/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 91, i z dnia 25 kwietnia 2013 r., V CSK 210/12, OSNC 2014, nr 2, poz. 14 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 sierpnia 1997r., II CZ 88/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 40, z dnia 26 marca 2003 r., II CZ 26/03, OSNC 2004, nr 6, poz. 95, i z dnia 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/06, niepubl.).

Już przed wielu laty Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że jeżeli adwokat pouczy klienta o terminie wniesienia odwołania od orzeczenia i może zasadnie

przypuszczać, iż klient, jako człowiek dojrzały i kupiec, zdaje sobie dostatecznie sprawę, że ustalenie daty doręczenia orzeczenia ma decydujące znaczenie, zaś klient poda mylnie datę doręczenia orzeczenia – wina adwokata jest wykluczona (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1938r., C II. 1862/37, PS 1938, poz. 272). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie.

Kwestia natomiast w jakim zakresie zawodowy pełnomocnik może oprzeć się na informacjach uzyskanych od mocodawcy niezbędnych przy zapewnieniu mu prawidłowej reprezentacji w postępowaniu sądowym, jest uzależniona od okoliczności konkretnej sprawy (m.in. indywidualnych uwarunkowań mocodawcy, czasu współpracy i doświadczeń z tym związanych, stopnia skomplikowania sprawy, rozeznania mocodawcy w wadze przekazywanych informacji). Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie przyjęcia, że profesjonalny pełnomocnik zachował (nie zachował) należytej staranności, w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Z wiążącej Sąd Najwyższy podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, której kwestionowanie w postępowaniu kasacyjnym nie jest możliwe (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że pozwana finalnie uzyskała pewną informację o dacie doręczenia nakazu zapłaty, co do której miała podstawę by traktować ją jako rzetelną, jej mocodawcami byli bowiem przedsiębiorcy, z którymi z powodzeniem współpracowała przez wiele lat. Przyjęcie w takich okolicznościach, że pozwana nie ponosi odpowiedzialności za spóźnione wniesienie zarzutów od nakazu zapłaty nie dowodzi oczywistej zasadności skargi.

Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że zarzuty z którymi skarżący wiążą oczywistą zasadność skargi, czynią jednocześnie przedmiotem problemów wykładniczych, co pozostaje w logicznej sprzeczności. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego należnych interwenientowi ubocznemu Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98§ i 3, art. 99, art. 107 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265). Sąd Najwyższy nie orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego pozwanej, wobec zwrotu odpowiedzi na skargę kasacyjną nie złożyła ona bowiem skutecznie wniosku w tym przedmiocie.

aj